



Årsrapport Finanspolisen

2009

**Rikskriminalpolisen
Kriminalpolisenheten**

Finanspolisen

2010-07-06



INNEHÅLL

1	FINANSPOLISEN	3
1.1	Definition av Finanspolisen som internationellt kallas för Financial Intelligence Unit (FIU).....	3
2	SAMMANFATTNING AV 2009	4
3	PROBLEM OCH TRENDER	6
3.1	Penningtvätt	6
3.2	Terrorfinansiering	7
4	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT OCH METODER FÖR PENNINGTVÄTT	9
4.1	Generellt.....	9
4.2	Exempel på resultatet av en penningtvättsutredning.....	9
5	TILLGÅNGSUTREDNING	10
5.1	Återförande av brottsutbyte, allmänt om förutsättningar	10
5.2	Arbetet med tillgångsutredningar.....	11
5.2.1	Exempel på resultat i en tillgångsutredning.....	11
6	UTVIDGAD LAGSTIFTNING SAMT FÖRSTÄRKT TILLSYN.	13
6.1	Genomförandet av tredje penningtvättdirektivet.....	13
6.2	Samordningsorgan för tillsyn över åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism	14
7	VERKSAMHETSUTVECKLING	15
7.1	Web-rapportering	15
7.2	Statistik	15
7.3	Analys	15
7.4	Elektronisk överföring av information rörande tulldeklarationer.	16
8	STATISTIK MED ANALYSERANDE KOMMENTARER	17
8.1	Antalet nationella och internationella ärenden där Finanspolisen biträdd under 2009.....	17
8.1.1	Antalet biträde uppdelat på län.....	17
8.1.2	Antal biträde uppdelat på land.....	18
8.2	Antal underrättelseuppslag som delgivits från Finanspolisen under 2009	18
8.3	Geografisk spridning av inkomna penningtvättsanmälningar uppdelat på län.....	19
8.4	Transaktionsriktning på rapporterade misstänkta penningförmedlingstransaktioner, ett urval av de med störst frekvens.....	20
8.4.1	Från Sverige.....	20
8.4.2	Till Sverige	20
8.5	Totalt rapporterat belopp 2009.....	21
8.6	Typ av transaktion i samband med rapportering av misstänkt penningtvätt 2009	21
8.7	Antal penningtvättsanmälningar inkomna till Finanspolisen 2009 totalt	22
8.7.1	Transaktionsrapportering per bransch 2009 (2008)	23
9	TRENDER I PENNINGTVÄTTSRAPPORTERINGEN 2009	24
10	ORGANISATIONSSKISS	25



1 Finanspolisen

1.1 Definition av Finanspolisen som internationellt kallas för Financial Intelligence Unit (FIU)

I Europeiska Unionens rådbeslut (2000/642/RIF) av den 17 oktober 2000 beskrivs en samarbetsordning för medlemsstaternas finansunderrättelseenheter avseende utbyte av information.

Samtliga medlemsstater ska ha inrättat finansunderrättelseenheter för att samla in och analysera information som tas emot enligt bestämmelserna i rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991, i syfte att fastställa samband mellan misstänkta finansiella transaktioner och bakomliggande kriminell verksamhet, för att förhindra och bekämpa penningtvätt.

I artikel 1 under rådetsbeslutet (2000/642/RIF) framgår att medlemsstater ska säkerställa att finansunderrättelseenheter som inrättats eller utsetts för att ta emot finansiell information i syfte att bekämpa penningtvätt, samarbetar för att samla, analysera och undersöka relevant information inom finansunderrättelseenheten om alla förhållanden som kan tyda på penningtvätt i enlighet med nationella befogenheter.

I artikel 2 framgår följande:

För att uppnå syftet i detta beslut ska medlemsstaterna se till att finansunderrättelseenheterna består av enbart en enhet för varje medlemsstat och motsvarar följande definition:

” En central nationell enhet som i syfte att bekämpa penningtvätt ansvarar för att ta emot (och i den mån det är tillåtet begära), analysera och till de behöriga myndigheterna sprida finansiell information om misstänkt vinning av brott eller som krävs enligt nationella lagar eller bestämmelser”



2 Sammanfattning av 2009

Under 2009 har Finanspolisens verksamhetsutveckling gett resultat i form av utvecklad statistikfunktion, förbättrade möjligheter till analys av penningtvättsregistret, elektronisk överföring av information från Tullverket samt att den elektroniska rapporteringen har tagit form. Utvecklingen kommer att gynna verksamheten på ett rationellt sätt. Utvecklingen måste dock gå vidare för att bibehålla effektivitet i verksamheten.

Vinsterna från den brottsliga verksamheten är en av de främsta drivkrafterna för kriminella, särskilt för grov organiserad brottslighet. För att de kriminella ska kunna använda brottsvinsterna för investeringar och konsumtion utan direkt koppling till bakomliggande brottslighet är det önskvärt att vinsterna får en till synes legal bakgrund. Den fås genom mer eller mindre avancerad penningtvätt. I annat fall blir kopplingen mellan tillsynes förmögna och framgångsrika personer och deras brottslighet alltför uppenbar. Penningtvätten sker genom att brottsvinsterna integreras och omsätts i det finansiella systemet eller med hjälp av företag som använder sig av finansiella tjänster. Penningtvätten underlättas ytterligare om de kriminella har kontakter, inflytande eller kontroll över företag inom det finansiella systemet. För att förebygga, försvåra och bekämpa penningtvätt har lagstiftningen förstärkts samt antalet tillsynsorgan utökats.

Lagstiftningen utökades med innehållet i EU:s (s.k.) tredje penningtvättsdirektiv (2005/60/EG). Länsstyrelserna i Göteborg, Malmö och Stockholm har utsetts till tillsynsorgan för de rapporteringspliktiga företag, enligt lag (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen), som inte står under Finansinspektionens tillsyn. Vid Finansinspektionen har en samordningsenhet inrättats för utövandet av tillsynen av penningtvätt och terrorfinansiering.

- *Antal rapporter* - under 2009 inkom 9.137 rapporter om misstänkt penningtvätt eller terrorismfinansiering till Finanspolisen.
- *Rapporteringsbenägenhet* – under 2009 har endast 1 % av företagen som omfattas av gransknings- och rapporteringsskyldigheten i penningtvättslagen inkommit med rapporter. I Sverige faller cirka 15.000 företag under penningtvättslagens reglering.
- *Kvalitet* – kvalitén på rapporterna varierar stort. För att uppnå bättre kvalitet i rapporteringen av misstänkt penningtvätt, måste rapportörerna erhålla feedback från Finanspolisen samt ta del av arrangerade seminarier som genomförs av tillsynsmyndigheter och tillsynsorgan i samarbete med Finanspolisen. Årsrapporten är också en del av återkopplingen mot rapportörerna.



- *Organiserad brottslighet* - Tydliga indikationer finns på att grov organiserad brottslighet tvättar brottsvinster genom finansiella institut eller genom företag som använder sig av finansiella systemets tjänster.

Alla myndigheter och rapporteringspliktiga företag måste ta sitt ansvar för att motverka att den grova organiserade brottsligheten lyckas med att tvätta sina brottsvinster. Genom det högre kravet på kundkännedom, som infördes i lagstiftningen under 2009, har möjligheterna ökat för de rapporteringspliktiga företagen att upptäcka avvikelser från det som kan anses vara normalt.

Arne Andersson
Chef Kriminalpolisenheten

Thomas Palmberg
Chef Finanspolisen



3 Problem och trender

3.1 Penningtvätt

Problem

- Penningtvätt är inget självständigt brott i Sverige vilket leder till ineffektiv brottsbekämpning.
- Rapportörerna rapporterar på många olika typer av blanketter vilket kan leda till problem för Finanspolisen. I vissa fall är rapporterna handskrivna och därför svåra att tyda. I andra fall kan det vara svårt att förstå vilken typ av transaktion som rapporteras. Ibland saknas viktig information såsom belopp, uppgifter om varifrån pengarna kommer samt en utförlig misstankebeskrivning. Vissa rapportörer skickar in rapporter där det framgår att misstanke saknas, då borde rapportering inte ha skett.
- Rapporter och kontoutdrag inkommer i huvudsak i pappersform eller i form av bildfiler (.jpeg, .tif, .pdf) vilket leder till en omöjlig eller åtminstone ineffektiv bearbetning och analys för våra handläggare. Finanspolisen vill istället att samtliga kontoutdrag som skickas in är i Excel-format.
- I takt med att intresset för att "följa pengarna" inom alla brottsbekämpande myndigheter ökat, har även efterfrågan av biträde från Finanspolisen ökat kraftigt. Finanspolisen har dock under 2009 inte haft tillräckliga resurser och av den anledningen tvingats att neka biträde till exempelvis RUC, EBM och Aktionsgrupper även i prioriterade ärenden.
- Många rapportörer har efterfrågat en utförligare feedback på inrapporteringarna. Finanspolisen har på grund av begränsningarna i lagstiftningen inte alltid möjlighet att lämna ut den information som efterfrågas.
- Det finns en stor efterfrågan och behov från många rapportörer att träffa Finanspolisen för att få allmän information och stöd i sin verksamhet för att fullgöra rapporteringskravet enligt penningtvättslagen. Finanspolisens resurser har dock inte kunnat möta detta behov fullt ut. Vi har i första hand varit tvungna att prioritera den operativa verksamheten.
- Det finns fortfarande stora brister i rapporteringsbenägenhet bland flera branscher. Under 2010 kommer Samordningsorganet mot penningtvätt tillsammans med tillsynsorganen för de olika branscherna att lägga upp strategier för spridning av information och utbildning för yrkesutövarna för att öka kunskapen om lagstiftningen och öka rapporteringsbenägenheten.



Rapporteringen av misstänkt penningtvätt är fortfarande geografiskt begränsad till främst de tre storstadsregionerna. Detta kan leda till problem för de nyinrättade RUC:arna i övriga landet då Finanspolisen kan få svårare i biträdesarbetet med dessa.

Trender

- Antalet rapporter om misstänkt penningtvätt minskade under 2009 jämfört med 2008. Däremot ökade antalet rapportörer som rapporterade misstänkta penningtvättstransaktioner under 2009.
- De kriminella kontrollerar bolagen i hela kedjan av sin verksamhet, vilket märks tydligt inom byggsektorn. Detta möjliggör att alla transaktioner sker "svart".
- Under 2009 uppmärksammades flera fall då förfalskade arbetsgi-varintyg uppvisades i samband med låneansökningar.
- Flera banker uppmärksammade under året att flera bedrägeriärenden mot kunder i bankerna även föregicks av att bedragarna hade öppnat konton med förfalskade identitetshandlingar.
- Under året prioriterade Finanspolisen utbildningsinsatser för Fastig-hetsmäklare, Advokater och Revisorer, vilket ledde till ökad rap-porteringsbenägenhet från samtliga dessa yrkeskategorier.
- Fortfarande rapporteras få kontantinsättningar, vilket Finanspolisen tycker ska prioriteras. Varje yrkesutövare måste vara extra upp-märksam på kontantinsättningar för att förhindra att brottsutbyten kommer in i det finansiella systemet.
- Antalet inkomna rapporter med postväxlar har minskat. Under året har en yrkesutövare slutat ta emot överlåtna postväxlar, vilket troligen leder till att andra metoder istället används för att omsätta och brottsutbyte.
- Fortfarande är penningtvättsrapporteringen geografiskt begränsad till främst de tre stora regionerna.

3.2 Terrorfinansiering

- 2009 har präglats av ett mer omfattande inflöde av penningtvätts-anmälningar där kopplingar kan finnas till finansiering av terrorism. Fortfarande kan noteras att kontanthantering är betydande när det



gäller vissa typer av penningförmedlare, ideella föreningar och informella finansiella nätverk.

- Finanspolisen arbetar aktivt mot vissa regioner/länder som bedöms vara intressanta i detta sammanhang
- Under året har myndighetssamarbetet utvecklats och blivit mer effektivt.
- Finansiering av terrorism utgör grunden för all terrorverksamhet.
- En god tillgång till finansiering ger direkt ett samband till ett högre antal terrorattacker (more money, more attacks)
- Att stoppa penningflödet till terroristorganisationer/enskilda celler är ett effektivt sätt att stoppa terrorattacker
- När det gäller Talibanernas verksamhet i Afghanistan finns indikationer att finansieringen företrädesvis består av utländska donationer.
- Under 2009 har vi även kunnat observera den stora kontanthandlingen som sker inom vissa grupperingar med speciell koppling till ideella föreningar och penningförmedlare.
- Det har kunnat klarläggas att finansiering av terrorism i vissa regioner fortfarande sker via de finansiella systemen.



4 Tillvägagångssätt och metoder för penningtvätt

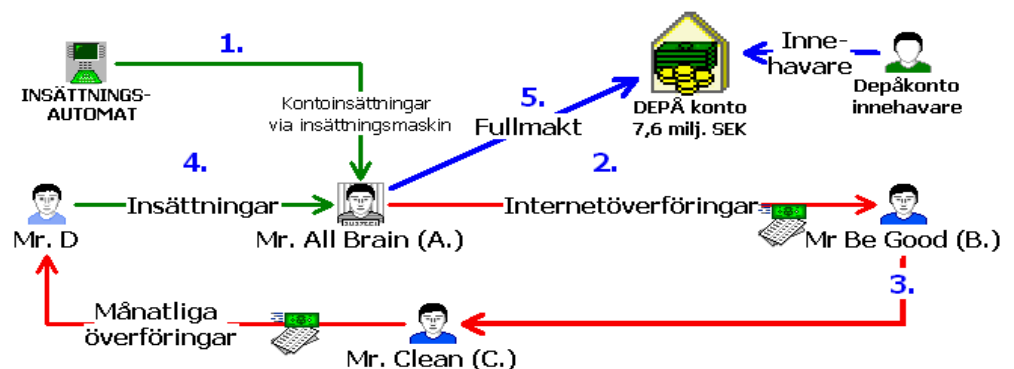
4.1 Generellt

Man kan misstänka penningtvätt genom att kriminella aktörer försöker komma över sk ”cash business” i allt större utsträckning. Denna affärstyp underlättar att få in illegala pengar i legal verksamhet. Man skapar frontföretag där man kan misstänka att personerna avlönas utan egentlig arbetsinsats, men där man lämnar kontrolluppgifter, gör skatteavdrag, betalar sociala avgifter osv. Genom detta kan man inför myndigheterna visa upp att man erhållit ”legala inkomster”.

Inte sällan förekommer bulvansituationer för att förhindra upptäckten av faktiskt ägande/företrädarkap. Det finns också tendenser på att flera personer ”går tillsammans” och satsar pengar i denna typ av företag. Del av köpeskilling bärs fysiskt ut och köparen erhåller denna utanför Sverige.

4.2 Exempel på resultatet av en penningtvättsutredning

Finanspolisen undersökte en märklig transaktionskedja där stora penningbelopp, via insättningsmaskin, sattes in på privatpersonen A:s konto. Efter att pengarna mottagits av Mr. A. (nedan illustration) skickades dessa vidare till Mr. B, som i sin tur vidarebefordrade pengarna till Mr. C som sände pengarna till Mr D. Från den sistnämnde, slöts cirkeln när pengarna s.a.s. kom tillbaks till Mr. A, som då sände dessa vidare till ett depåkonto, vilket inte var hans eget. Han hade fullmakt att teckna kontot åt dess innehavare som ej var boende i Sverige. Periodvis fanns uppemot 7,6 milj. kr på kontot.



Samtidigt som finanspolisens penningtvättsutredning pågick, hade en polismyndighet fått indikationer på att A. kunde vara i färd med att befatta sig med narkotika. När Finanspolisens penningtvättsutredning delgavs polismyndigheten startades en brottsutredning mot i första hand A. Fem månader efter Finanspolisens delgivning och påbörjandet av polisutredningen dömdes A och D för narkotikabrott till fängelsestraff.



5 Tillgångsutredning

5.1 Återförande av brottsutbyte, allmänt om förutsättningar

Den 1 juli 2008 trädde reglerna om – utvidgat förverkande – som möjliggör ett förverkande av misstänkta brottsutbyten (vinster och tillgångar) om det framstår som klart mera sannolikt att egendomen i fråga utgör utbyte av brottslig verksamhet än att så inte är fallet. Det aktuella brottsutbytet behöver inte knytas något specifikt brott. Denna reglering kan tillämpas under två olika förutsättningar:

- 1). Någon döms för ett brott med sex års fängelse eller mer i straffskalan och är till sin karaktär ägnat att ge utbyte.
- 2). Någon döms för brottslighet som ofta bedrivs i mer eller mindre organiserade former eller som till sin karaktär är särskilt samhällsfarlig eller på annat sätt skadlig. De brott som omfattas av denna reglering räknas upp i den s.k. katalogen i Brottsbalkens 36 kap 1b § 2 st; dessa är bl.a. människohandel, narkotikabrott (normal graden), koppleri, dopningsbrott, grovt ocker, grov olovlig befattning med falska pengar, penningtvätt samt grovt dobbleri,

Möjligheterna att ta brottsvinster och tillgångar från organiserad brottslighet är något som ska ingå i Rikskriminalpolisens åtgärder inom ramen för dess förundersökningar.

Finanspolisen har inrättat en funktion som har i uppgift att inom ramen för Rikskriminalpolisens förundersökningar spåra, föreslå och initiera åtgärder på beslut av åklagare mot förmodade brottsutbyten (befintliga tillgångar eller orealiserade brottsvinster) som kan kopplas till de misstänkta.

Reglerna för utvidgat förverkande gör det möjligt att förverka hela eller delar av en gärningsmans tillgångsmassa när det kan visas att tillgångarna har införskaffats på ett klart mer sannolikt sätt genom brottslig verksamhet än genom legala inkomster. Det utvidgade förverkandet är avsett att tillämpas mot brottslighet som typiskt begås inom ramen för begreppet organiserad brottslighet.



De nya förverkande möjligheterna kompletterar de tidigare möjligheterna och andra åtgärder som har varit möjliga att vidta mot kriminellas tillgångar.

För att åtgärder ska kunna vidtas mot kriminellas tillgångar, som misstänks ha gjort sig skyldig till brottslighet där utvidgat förverkande kan tillämpas, krävs en kartläggning och utredning av den/de kriminellas ekonomiska förhållanden och de tillgångar som de faktiskt förfogar över.

Rikskriminalpolisen benämner detta för tillgångsutredning. Rikskriminalen är övertygad om att bekämpningen av organiserad brottslighet även måste vara inriktad mot de kriminellas ekonomier. Genom att slå mot deras, genom brott skapade tillgångar, slår man undan vinsterna och bärigheten för den organiserade brottsligheten.

En ekonomisk utredning sammanställs och ligger till grund för åklagarens förverkande. Tillgångsutredningarna leder till att åtgärder kan vidtas av andra myndigheter utifrån informationen som samlas in, samverkan sker med Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.

5.2 Arbetet med tillgångsutredningar

Under 2009 har 20 tillgångsutredningar bedrivits vid Rikskriminalpolisen. Av dessa avslutades 14 under året och 6 ärenden pågick fortfarande vid årets slut.

Sammanlagt har dessa tillgångsutredningar lett till att 12 miljoner kronor antingen förverkats av allmän domstol eller betalningssäkrats efter beslut i länsrätten. Av dessa härrör 5,4 miljoner kronor från tillgångsutredningar som är kopplade till Rikskriminalpolisens ärenden, 6,4 miljoner kronor till polismyndighetsärenden, främst Stockholms polismyndighet och 0,2 miljoner kronor till ärenden som är knutna till den nya mobiliseringen mot grov organiserad brottslighet (det senare ärendet är pågående vid publiceringen av denna rapport.)

5.2.1 Exempel på resultat i en tillgångsutredning

I januari 2009 gjorde polisen ett tillslag mot en grupp personer som misstänktes importera och försälja narkotika i Sverige.

Vid husrannsakan påträffas ca 150 kg. cannabis och samtidigt beslagt 500.000 kr i kontanter. Tre personer (A, B och C) grips och häktas senare misstänkta för grovt narkotikabrott. Personerna som gripits driver själva företag eller är engagerade i driften av företag.



De tre har blygsamma deklarerade inkomster under de senaste åren, som varierar mellan 12.000 till 140.000 kr/år.

I samband med polisutredningen framkommer att B. köpt kiloposter med narkotika från A under ett halvårstid före gripandet.

Narkotikainköpen har bl.a. finansierats med svart ersättning på 500.000 kr från försäljning av ett aktieinnehav i ett bolag som B. drivit.

Förutom narkotikainköp visade det sig under utredningen att B också satsat 300.000 kr i en rörelse. Han visade sig också ha för avsikt att köpa en rörelse för 2,4 milj. kr. Ca 1 milj. kr. av den totala köpeskillingen hann betalas innan gripandet skedde.

Alla tre dömdes till långvariga fängelsestraff för grovt narkotikabrott. Tillgångsutredningen ledde fram till att de 500.000 kronorna förverkades. B. samt en bolagskompanjon till B. blev dessutom upptaxerade med 2,7 milj. kr, bl.a. för vinsten från aktieförsäljningen, de pengar som använts och skulle användas för inköpet av en rörelse samt övriga oredovisade skattepliktiga inkomster.



6 Utvidgad lagstiftning samt förstärkt tillsyn.

6.1 Genomförandet av tredje penningtvättdirektivet

Det senaste penningtvättsdirektivet (2005/60/EG) har genomförts i syfte att motverka de skadliga effekter som svarta pengar kan få på den finansiella sektorns stabilitet och då bli ett hot mot den inre marknaden. Direktivet tar även sikte på finansiering av terrorism, som skakar vårt samhälle i dess grundvalar. De föreslagna åtgärderna i direktivets texten är ett komplement till straffrättsliga lösningar och kan vara preventivt verkningsfulla för det finansiella systemet¹.

Direktivet är så pass mer omfattande än de sina båda föregångare att den äldre penningtvättslagen (1993:768) upphävs och ersätts den nya lagen (2009:62) som trädde i kraft den 15 mars 2009.

Nya yrkeskategorier som ingår är:

- registrerade revisionsbolag och verksamhet som består i att yrkesmässigt erbjuda bokföringstjänster eller revisionstjänster
- verksamhet som består i bildande av juridiska personer,
- försäljning av nybildade aktiebolag
- förmedling av svenska eller utländska juridiska personer
- tillhandahållande av ett registrerat kontor eller en postadress och därmed sammanhängande tjänster till en juridisk person eller en trust eller en liknande juridisk konstruktion.
- juridiska eller fysiska personer som bedriver yrkesmässig handel eller auktionsförsäljning, där kontant betalning sker med ett belopp motsvarande minst 15 000 euro utsträckt till att avse alla varor.

Den nya lagstiftningen bygger på en riskbaserad bedömning för de berörda företagen i deras kundrelationer. I lagens andra kapitel regleras de, i vissa fall långt gående, åtgärder som berörda företag har att vidta för att fastställa identiteten på sin kund. I annat fall skall kundrelation ej inledas.

Lagstiftningen kan sägas vara flexibel så till vida att kontrollresurserna användas där behov finns, vilket i sin tur ställer krav på företagen som omfattas, att ha tillräckliga rutiner och kunskaper för att kunna bedöma om en situation innebär en risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

¹ penningtvättsdirektivet (2005/60/EG) artikel 1



6.2 Samordningsorgan för tillsyn över åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Sedan den 1 juni 2009 finns det en särskild enhet inom Finansinspektionen med samordningsansvar för tillsyn när det gäller lagen (2009:62) om penningtvätt och finansiering av terrorism, Samordningen mot penningtvätt. Enheten administrerar och leder arbetet i Samordningsorganet, som består av representanter för följande tillsynsmyndigheter: Fastighetsmäklarnämnden, Finansinspektionen, Lotteriinspektionen, Revisorsnämnden samt länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Därutöver deltar Sveriges advokatsamfund på frivillig basis. Även Bolagsverket har deltagit som adjungerad representant med anledning av att verket ansvarar för ett nyinrättat register över verksamhetsutövare som står under länsstyrelsernas tillsyn. Det operativa tillsynsansvaret för de aktörer som omfattas av regleringen ligger hos respektive tillsynsmyndighet.

I arbetsuppgifterna för Samordningen mot penningtvätt ingår att ha ett övergripande samordningsansvar för tillsynsmyndigheternas verksamhet när det gäller metoder och regelgivning samt utvärdering och uppföljning av den utförda tillsynen. Enheten ska även ge stöd till tillsynsmyndigheterna i frågor om utbildning, verka för en effektiv samverkan mellan tillsynsmyndigheter och Finanspolisen när det gäller verksamhetsutövarnas uppgiftsskyldighet och tillsynsmyndigheternas underrättelseskyldighet. En annan arbetsuppgift består i att initiera förslag till förändringar i lagstiftning, arbetssätt och prioriteringar i syfte att skapa en effektivare tillsyn på området.



7 Verksamhetsutveckling

7.1 Web-rapportering

De två sista månaderna 2009 innebar en stor omställning i Finanspolisens administrativa arbete. Webbrapportering ersatte då rapportering via fax och underlättade för den administrativa personalen när det gäller registrering och inledande hantering av det stora inflödet av penningtvättsrapporter mm. Under 2010 skall alla rapportörer rapportera via webbformuläret. Under året har också en vidareutveckling av webbformuläret påbörjats. Det innebär att de rapportörer som vill, kommer att kunna rapportera i så kallat xml-format som automatiskt laddar formuläret.

En sekundär effekt blir att pappersåtgången minskar. Det i sin tur innebär att ärenden inte längre tar så stor plats när det hamnar i arkivet.

7.2 Statistik

Ungefär samtidigt som webbrapporteringen tog över inrapportering via fax, infördes också möjligheten att via VUP²/Business Objects slå fram statistik på drygt 30 av Finanspolisens i förväg konstruerade frågor. Den första statistiken för 2009 som togs fram hade en del inkörningsproblem som resulterade i osäkra värden. De problemen är senare åtgärdade och 2010 blir det år som statistikfunktionen kan användas som ett bra verktyg i verksamheten.

7.3 Analys

Statistikfunktionen gör det möjligt för Finanspolisen att göra olika typer av analyser.

Genom den funktionen kan vi nu snabbt få fram och jämföra en mängd olika parametrar, som ger oss information som är viktig för oss i både vårt operativa och strategiska arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism. (Under året har två projekt dragits igång för att strategiskt titta på Finanspolisens arbete och den informationsmängd som Finanspolisen hanterar).

² Polisens system för verksamhetsuppföljning



7.4 Elektronisk överföring av information rörande tulldeklarationer.

Under 2009 har det arbetats för att få fram en säker förbindelse mellan Tullverket och Finanspolisen. Den säkra förbindelsen skall användas till att överföra information om innehållet i tulldeklarationer gällande in/utförsel av kontanter över gräns mot tredje land.

Alla personer som reser från eller till tredje land och har med sig över 10000 Euro måste enligt gällande lag deklarerera in/utförsel på särskild blankett. Blanketternas innehåll sammanställs och skickas enligt samma lag till Finanspolisen för analys.

Förbindelsen var vid utgången av 2009 ännu inte öppnad. Tekniken på polissidan var klar medan Tullverket hade lite arbete kvar att utföra innan uppkopplingen kunde fungera fullt ut.



8 Statistik med analyserande kommentarer

8.1 Antalet nationella och internationella ärenden där Finanspolisen biträtt under 2009

Finanspolisen har genomfört totalt 242 biträden nationellt. De regionala underrättelsecentrerna (RUC) står för merparten, men Finanspolisen biträder också Polismyndigheterna i andra sammanhang samt i Rikskriminalpolisens egna ärenden.

Antalet internationella biträden var något fler än de nationella, 272 stycken. De flesta ärenden, 160 stycken, har mottagits via det internationella penningtvättsarbetet inom Egmont Group.

Nationellt	242
Internationellt	272

Tabell 8.1).

8.1.1 Antalet biträde uppdelat på län

Finanspolisen har biträtt landets polismyndigheter i 242 ärenden. Många ärenden har anknytning till de Regionala Underrättelsecentrerna. De tre storstadsregionerna står för 84 % av biträdesärendena, varav Stockholm 59 %.

Dalarna	4
Gävleborg	2
Halland	4
Jönköping	1
Kalmar	2
Kronoberg	1
Norrbottn	2
Skåne	26
Stockholm	147
Södermanland	3
Uppsala	2
Värmland	1
Västerbotten	1
Västernorrland	2
Västra Götaland	29
Örebro	9
Östergötland	6

Tabell 8.1.1.



8.1.2 Antal biträde uppdelat på land

Som framgår av tabell 8.1 så har under året 272 st. internationella biträden bearbetats. Här redovisas de länder som har högst antal biträden:

Nederländerna	34
Danmark	23
Tyskland	22
Estland	15
Storbritannien	12
Spanien	11
Norge	10
Belgien	10
Finland	10
Schweiz	9
USA	9

Tabell 8.1.2.

8.2 Antal underrättelseuppslag som delgivits från Finanspolisen under 2009

Totalt har 1180 underrättelseuppslag producerats på Finanspolisen under året. Det är en ökning i jämförelse med 2008 då 685 stycken underrättelser gjordes (1.045 st. 2007). Informationen i en underrättelse kan bygga på en eller ofta flera penningtvättsrapporter från en eller flera rapportörer. I de flesta fallen finns inget 1 till 1 förhållande. Detta leder till svårigheter att dra några slutsatser avseende effektiviteten kring rapporteringen.

Nationellt	1032
Internationellt	148

(Tabell 8.2.)



8.3 Geografisk spridning av inkomna penningtvättsanmälningar uppdelat på län

Av tabell 8.3. framgår att drygt 84 % av de inkomna penningtvättsanmälningarna kommer från Göteborg-, Malmö- och Stockholmsområdena. Siffrorna är ungefärligen desamma från föregående år (Stockholm 58 %, Göteborg 9 % och Skåne 21 %) förutom i Skånes fall där en markant nedgång skett till 12,8 %. I anmälningar räknat är det cirka 750 stycken.

Visserligen sker de flesta affärshändelser som faller under penningtvättslagen i landets storstäder. Frågan är ändå i fall en så stor andel av dessa sker i de tre regioner som dominerar anmälningstatistiken.

Län	% av totalt
Annat	3,9
Blekinge	0,2
Dalarna	0,6
Gotland	0,1
Gävleborg	0,6
Halland	0,9
Jämtland	0,2
Jönköping	0,9
Kalmar	0,3
Kronoberg	0,7
Norrbottn	0,5
Skåne	12,8
Stockholm	60,8
Södermanland	1,2
Uppsala	1,4
Värmland	0,7
Västerbotten	0,2
Västernorrland	0,5
Västmanland	0,9
Västra Götaland	10,5
Örebro	0,8
Östergötland	1,4

Tabell 8.3.



8.4 Transaktionsriktning på rapporterade misstänkta penningförmedlingstransaktioner, ett urval av de med störst frekvens

Även under 2008 var de största antalet rapporterade förmedlingstransaktioner destinerade till Nigeria och Ghana. Iran fanns inte med bland de mest frekventa länderna förra året.

8.4.1 Från Sverige

Nigeria
Ghana
Iran
Kina
Storbritannien
Thailand
Turkiet
Filippinerna

Tabell 8.4.1).

Förmedlingstransaktioner från Estland, Italien och Storbritannien var de mest rapporterade länderna även under 2008. Förenade Arabemiraten var det land som tillkom som frekvent anmält.

8.4.2 Till Sverige

Estland
Italien
Förenade Arabemiraten
Storbritannien
USA
Turkiet
Kina
Kongo

Tabell 8.4.2).



8.5 Totalt rapporterat belopp 2009

Totalt rapporterat belopp för 2009 är 6.065.102.712 SEK från samtliga rapportörer att jämföra med 9.852.075.307 SEK för 2008 och 4.013.959.827 SEK för 2007. Minskningen i belopp är något procentuellt sett större (38 %) än minskningen i antalet anmälningar (31%). Denna högre avvikelser i belopp kan förklaras med att antalet bankanmälningar minskat med nära hälften och några extremtransaktioner i likhet med 2008 inte inrapporterats.

8.6 Typ av transaktion i samband med rapportering av misstänkt penningtvätt 2009

De vanligaste transaktionerna angivna vid rapportering är:

Valutaväxling	24,8 %
Överföring	21,1 %
Uttag	20,3 %
Betalningsförmedling	16,8 %
Insättning	10,4 %

Tabell 8.6

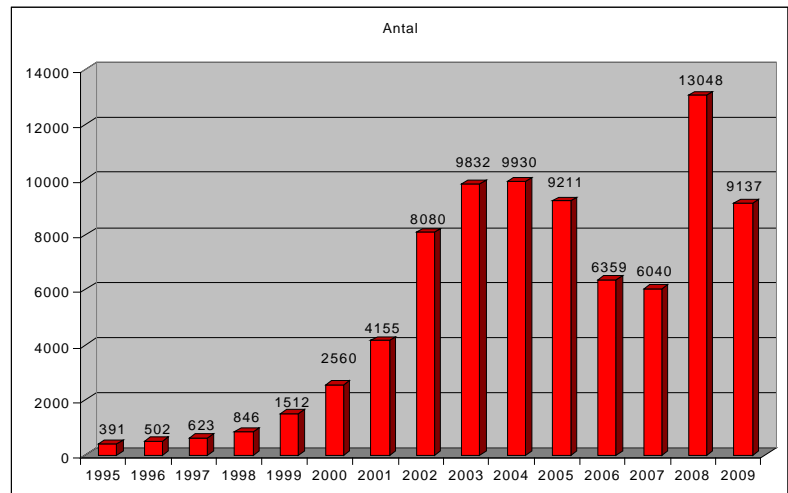
Dessa transaktionssätt står för drygt 93 % av alla rapporter. Valutaväxling är den transaktionstyp som gett upphov till misstanke om penningtvätt i de flesta antalet fall.

Penningöverföring mellan olika finansinstitut inom landet eller till ett annat land samt uttag, i detta sammanhang oftast stora kontantuttag, är de näst vanligaste transaktionssätten som ger upphov till misstanke om penningtvätt.

Det transaktionssätt som penningtvätt mest är förknippat med; insättningar, ofta i kontantform, svarar för drygt 10 % av anmälningarna.



8.7 Antal penningtvättsanmälningar inkomna till Finanspolisen 2009 totalt



Tabell 8.8

Under 2009 har Finanspolisen mottagit 9.137 penningtvättsanmälningar. Det är en klar minskning jämfört med 2008 men i nivå med de tidigare högsta rapporteringsnivåerna under åren 2002-2005. Under 2008 lade några företag om sina rapporteringsrutiner. Det ledde till att en ackumulerad effekt uppstod och bl.a. antalet bankanmälningar kom att uppgå till 7.232 stycken, vilket kan jämföras med 765 anmälningar från banker under 2004 (av totalt 9.930 penningtvättsanmälningar) och 1.310 anmälningar från banker under 2007.

Årets anmälningsnivå ligger väsentligen högre än åren 2006 (6.353) och 2007 (6.040). Trenden tyder på en stabil uppgång i rapporteringen och den kommer att hålla i sig under de kommande åren.

**8.7.1 Transaktionsrapportering per bransch 2009 (2008)**

Penningtvättrapportörer 2009 uppdelade enligt Lag (2009:762) om åtgärder mot penningtvätt och terrorist finansiering	Antal penningtvättrapporter per bransch	Antal juridiska o fysiska Personer som rapporterat	Antal rapporteringspliktiga juridiska o fysiska personer
Advokater	3 (2)	3 (2)	148
Bank & Finans	3275 (7232) ³	56 (57)	118 (126)
Penningförmedling	1749 (1452)	17 (7)	42
Bilhandlare (handel med transportmedel)	10 (17)	6 (7)	1000
Casino	322 (145)	1	1
Fastighetsmäklare	8 (0)	8 (0)	6100
Fondbolag	5 (1)	5 (1)	117
Försäkringsrörelse	7 (1)	6 (1)	1046
Handel med antikviteter och konst	1 (0)	1 (0)	150
Handel med ädelstenar och ädelmetaller	1 (0)	1 (0)	1000
Handel med skrot	0 (0)	0 (0)	86
Kreditmarknadsbolag	51 (0)	7 (0)	97
Pensionsstiftelse	0 (4)	0 (2)	79
Revisorer	8 (2)	5 (2)	4117
Skatterådgivare	0 (0)	0 (0)	159
Valutaväxlingsföretag	3680 (4177)	14 (13)	43
Verksamhet för utgivning av elektroniska pengar	1 (0)	1 (0)	3
Värdepappersrörelse	1 (5)	1 (2)	156
Övriga, icke rapporteringspliktiga	15 (7)	11 (3)	15
Summa	9 137 (13048)	140 (97)	14 462

Tabell 8.8.1.

Som tidigare omnämnts har antalet rapporter minskat med nära 30 % i jämförelse med 2008, vilket förutsågs i föregående årsrapport. Anmälningsnivån ligger i nivå med 2004 års rapportering (9.930), vilket är det hittills näst högsta antalet penningtvättrapporter som inrapporterats under ett år. Rapporteringen förutses att öka för 2010 och de närmast följande åren.

Antalet rapporteringspliktiga företag, enligt penningtvättslagen, som inkom med penningtvättsanmälningar var 140 stycken. Det motsvarar i det närmaste 1 % av antalet rapporteringspliktiga företag. Nivån är naturligtvis låg, men det är ändå en rejäl numerär förbättring jämfört med 2008 (97 rapporterade företag). Procentuellt är det en uppgång med 45 %. För 2007 var antalet rapporterade företag 52 stycken.

De yrkeskategorier som ökat sin rapportering är bl.a. Casinon, fastighetsmäklare, penningförmedlare, revisorer, fondbolag och kreditmarknadsbolagen. Någon av dessa branscher hade dessförinnan inkommit med en anmälan totalt under de år rapporteringsskyldighet funnits.

Emellertid har valutaväxlingsföretagen minskat sin rapportering, 3.680 rapporter, med drygt 10 % jämfört med 2008 (4.177). Även bilhandeln minskade sin rapportering, från 17 rapporter 2008 till 10 stycken 2009.

³ Under 2008 ändrade ett bankaktiebolag sina granskningsrutiner och kom att avge penningtvättsrapporter för en ackumulerad tidsperiod



9 Trender i penningtvättsrapporteringen 2009

Antalet penningtvättsanmälningar sjönk under 2009 i jämförelse med 2008, delvis beroende på en avvikelser i rapporteringsrutinerna hos några rapportörer, men innebär ändå en väsentlig ökning i jämförelse med 2006 och 2007. Trenden förutsätts vara ökande för de kommande åren.

Antalet företag som faller under penningtvättslagens gransknings- och rapporteringsplikt är ca 14 462. Av dessa är det 140⁴ företag som inlämnat penningtvättsanmälningar till Finanspolisen 2009. Det innebär att endast en procent av företagen rapporterar. 2008 var antalet rapporterade företag var 97 stycken och 2007 52 stycken. Det visar på en procentuellt stor ökning, men från en tämligen låg nivå

Risken att utnyttjas för penningtvätt varierar mellan olika branscher. Inom branscher med hög risk varierar anmälningsbenägenheten högst väsentligt mellan företag på samma ort. En del är frekventa rapportörer medan andra inte rapporterar alls.

En av anledningarna till ökningen av antalet rapporterade företag samtidigt som anmälningsantalet minskat kan bero att de nya tillsynsfunktionerna av de rapporteringspliktiga företagen påbörjade sina verksamheter under året⁵.

Emellertid torde kännedomen om penningtvättslagen och vad dess skyldigheter innebär inte ännu ha trängt ut till alla företag som faller under dess reglering. Inget bolag tillhörande de nya kategorierna av rapporteringspliktiga företag⁶, som omfattas av lagstiftningen fr.o.m. 2009, har inkommit med någon penningtvättsanmälan.

Med en fortsatt informationsverksamhet från tillsynsmyndigheterna i samverkan med Finanspolisen samt en bättre feedback från de sistnämnda till de rapporteringspliktiga företagen kommer förtroendet på sikt att ytterligare stärkas mellan parterna och förbättra beivrandet av penningtvätt. Av särskild vikt är en riktad information till företrädarna för de branscher som införlivades i penningtvättslagen 2009, så att dessa får kännedom om indikationerna på olika typer av penningtvättsituationer.

⁴ Se tabell 8.8.1. sid. 23

⁵ Se kapitel 6 Utvidgad lagstiftning samt förstärkt tillsyn sid. 12

⁶ registrerade revisionsbolag, yrkesmässigt erbjuda bokföringstjänster eller revisionstjänster, bildande av juridiska personer, försäljning av nybildade aktiebolag, förmedling av svenska eller utländska juridiska personer, tillhandahållande av ett registrerat kontor, postadress eller därmed sammanhängande tjänster till en juridisk person eller en trust eller en liknande juridisk konstruktion samt juridiska eller fysiska personer som bedriver yrkesmässig handel eller auktionsförsäljning, där kontant betalning sker med ett belopp motsvarande minst 15 000 euro utsträckas till att avse alla varor.



10 Organisationsskiss

Finanspolisen är en sektion inom Rikskriminalpolisen och dess Kriminalpolisenhet. Finanspolisen har fem verksamhetsområden:

1. Penningtvätt
2. Terrorismfinansiering
3. ARO - Asset Recovery Office, Tillgångsutredning
4. Nationell kontaktpunkt (NCO) för falska sedlar, konto- och kreditkort, checkar och andra falska betalningsmedel
5. Miljöbrott

Finanspolisen har 27 medarbetare som är fördelade enligt nedan organisationsskiss.

Finanspolisens organisation 2010-01-01

